

Františka Kytlicová — K o p e č k o v á .

Z mých vzpomínek.

Před padesáti lety byly národnostní poměry v Hodoníně velmi smutné. Měšťanstvo bylo buď smýšlení německého, nebo mu bylo hnutí probuzenské zcela lhostejné. — Děti rodičů českých poněmčovala nejen škola, ale celá veřejnost, téměř každá, tak zvaná lepší rodina byla německá. A v těchto neuféšných poměrech žil hlouček upřímných vlastenců, kteří se scházeli v členářském spolku »Svatopluku«, četli pilně české noviny, české knihy, zpívali české písně, pořádali zábavy i ochotnická představení divadelní.

Můj otec chodil do »Svatopluku« denně, byl pilným členářem denních listů, radoval se z každého, i sebě menšího úspěchu českého národa. Co ve spolku čel a slyšel, o tom doma vypravoval; v zimě nosil noviny i české knihy domů a mamince z nich předčítal. Již jako jedenáctiletá školačka jsem byla »velkou vlastenkou.« Ve škole jsem přirozeně němčila, mé vlastenečství bylo sladkým mým tajemstvím, s kterým jsem se svěřovala jen věrným svým kamarádkám, a bylo jich málo! Nejlépe mne chápaly stejně smýšlející Emilka Mudrochová, dcerka berního úředníka a Gábinka Sekerová (pozdější Preissová), ale obě opustily, bohužel, brzy Hodonín.

Na podzim roku 1872 vypravoval časlo talínek o významu tělocvičného spolku »Sokol«, který se v mnohých městech zakládal a založí se prý i v Hodoníně. A netrvalo to dlouho, přišel otec s novinkou, že »Sokol« je v Hodoníně hotovou věcí a otce že zvolili za jeho starostu. — Ten den jsem byla nejšťastnějším stvořením pod sluncem. —

Během zimy si pořídil talínek sokolský kroj, ve kterém se s ostatními Sokolky účastnil prvé zábavy sokolské.

Prešla zima i jaro, nastalo léto a Sokol hodonínský chtěl si vyletět do okolí; za tím účelem byl objednan v Brně sokolský prapor.

Sokol neměl ještě vlastního útulku, používal místnosti »Svatopluka«, ale tam nebylo místa pro prapor, proto se talínek nabídnul, že může být prapor u nás. — Za několik dní přinesli jej z nádraží a rozbali. Mluvilo se o tom, že je to jen prapor prozálmní a zdál se mi být tak krásným! Byl z lehké vlněné látky, ozdoba i písmena věly »Tužme se!« byla vystřížena z bílého sukna a našita na červené straně praporu ozdobnými stehy. Zerď byla zakončena krásným, lesklým hrotem. — Prapor postavili do kouta za skříň ve lželi světlíci, do které jsem od té doby vstupovala vždy s posvátnou úctou.

Příští neděle byla ustanovena za den výletu. Talínek nám oznámil, že Sokolici si v jednu hodinu přijdou pro prapor. Hned po obědě se otec oblekl

do sokolského kroje. Starší moje sestra Marie připravila krásnou kylici z bílých a červených květlů s dlouhými červenými, bílými a modrými fábory.

Rázem v jednu hodinu přišli Sokoli ve dvojstupu, postavili se čelem před náš dům a tři z nich vstoupili dovnitř. Byl to praporečník, barvíř pan Veselý, statný Sokol, s dlouhým, až na prsa splývajícím, rusým vousem s dvěma průvodci. Vzali prapor, ale před vraty ho odevzdali otci, který se s ním postavil před řadu Sokolů. Nastalo hrobové ticho, které přerušil otec zvukným svým hlasem. Mluvil krásně, všichni to lehdy říkali. Mamince při otcově řeči hojné slzy kanuly po tvářích, což jsem lehdy nemohla pochopit. Z celé

Karel Kopeček, první starosta Sokola v Hodoníně.

řeči otcovy mi ulkvěla jen poslední věta. Obrátil se k praporečníkovi Veselému se slovy: »Odevzdávám Ti, bratře, prapor jednoduchý, skromný, neboť i spolek náš je dosud skromný, až zmohutníme, důstojnější prapor si zbudujem. »Na zdar!« Třikrát »Na zdar!« zaburácelo nejen z hrdel Sokolů, ale i z hrdel zvědavých Slováků — čeledínů a nádeníků, kteří se před našim domem shromáždili. Městských zvědavých bylo velice málo.

Pak přisloupila sestra, provázena slečnami Prátovými, praporečník sklonil prapor a ona pod hrotem upevnila připravenou kylici s fábory, promluvila několik slov a opět zaburácelo třikrát »Na zdar!« —

Draporečník s průvodci i otec můj zaujali místa svá, náčelník zavelel a již se ubírali statní Sokolici Rohateckou ulicí, přes Val, kolem hejtmanství do Lužic. — — —

Na druhý den, když jsem šla do školy, volala za mnou maminka: »Kdyby některá z děvčat dělala jízlivé poznámky k vůli včerejšímu výletu, ať se nehádáši!« —

Když jsem vstoupila do třídy, stálo několik žákyň před lavicemi živě roklující. Brzy jsem pochopila, že jednají o věci, týkající se celé třídy a hned jsem vyslovila svůj náhled. Žákyně si mne ani nevšimly a Lechnerová, jejíž otec měl na rynku vedle fary velkou kořalnu, dosti opovržlivě prohodila. »Ta Kopečková se zde rozláhne, to myslím proto, že její tatínek je »Obrsokol.« Zloslně jsem na ni pohlédla, ale neodpověděla jsem. Jedna ze žákyň se polohlasitě lázala: »Čím je vlastně otec Kopečkové?« »Sedlákem« odsekla Lechnerová s palrným despektem. Toho »sedláka« už jsem jí odpustit nemínila, volala jsem na ni: »Opakuj, čím je můj otec?!« Chlácholivě se vložila mezi nás Saxová, dcera městského lékaře, jemné a mírné děvče, ačkoliv židovka, vždy moje dobrá přítelka. »Ale Lechnerová, co to mluvíš, pan Kopeček není přece sedlák, sedláci jsou ti, co nosí haleny; pan Kopeček je měšťan, majitel domu a polnosti.« — V tom mi napadla žaloba, kterou rodiče často před námi dětmi pronášeli a zvolala jsem: »Nech loho, Saxová, můj otec nenosí halenu, protože bydlí v městi, ale je sedlákem, zaměštnává ve svém hospodářství řadu lidí; čeledíny u dobytka, nádeníky na poli, mlátce ve stodole. Všechny živí a všem vyplácí mzdu, kterou ti chudáci zanášejí do Lechnerovy kořalny a z těch ubohých pan Lechner bohatne. —

Lechnerová se dala do zloslného pláče a vyhrožovala mi, že to bude žalovat panu učiteli. — V tom vsroupil učitel Lžičař do třídy a když zvěděl, co se stalo, řekl přísně: Obě, Kopečková i Lechnerová zůstanou po škole a napíší za trest stokrát: »Nechte rodiče na pokoji!«

Začalo vyučování. Byla jsem jako omámená, nevěděla jsem, o čem se mluví, čemu se vyučuje. Jen to jediné jsem chápala: »Jsi potrestána!« Celých pět let ve škole národní jsem nebyla ani jedinkrát trestána a teď ve škole měšťanské budu psáti po škole trest jako ta poslední nedbalčice ve třídě. Jaká to hanba! Konečně bylo po vyučování, i trest byl napsán a odevzdán. — Domů jsem velice nespěchala, třásla jsem se rozčilením na celém těle. — Kam podělo se včerejší štěstí a nadšení z mého malého, vlasteneckého srdce? Dnes byl v něm jen velký bol, ku kterému se družil strach — — co řeknu doma? — Co řekne maminka, která mne přece ráno napomínala, abych se ve škole nehádala?! — —

(Podotýkám, že celé jednání ve škole dalo se v řeči německé).

